

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. VI. Satisfit argumentis cap. 2. propositis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

Quinto. Cum dubitatur, an ratio conclusionis sit levis, an gravis, & firma.] Hucusque ibi. Et quoad hoc ultimum, nomine rationis levis, etiam intelligitur ea, quæ sophistica est, vel laborat in æquivoco. Vbi ergo hæc motiva inventa fuerint, dicendum erit, opinionem esse tenuiter probabilem.

36. Deinde de probabilitate dubia (id est, quando dubitatur de probabilitate) dixi ibidem, illam esse dubium practicum, in quo tutior pars amplectenda est ad praxim; ita ut in materia gravi sit peccatum mortale non sequi partem tutiorem. Et ratio est: quia in quolibet dubio de materia practica, dubium est practicum, dum non occurrit ratio probabilis (intrinsicæ, vel extrinsicæ) virtute cuius intellectus deponat dubium: si ergo de probabilitate ipsius rationis dubitatur, quomodo virtute talis rationis probabilis deponetur dubium.

37. Similiter ergo de probabilitate tenui discurrendum est, & dicendum, in probabilitate tenui contineri dubium practicum, in quo tutior pars ex obligatione sequenda est in praxi. Nam ipsa tenuitas probabilitatis non est sufficiens ad deponendum dubium, quod occurrit.

38. Ex quibus manifeste patet prior pars conclusionis, nempe opinionem tenuiter probabilem esse illam, de cuius probabilitate multi viri docti dubitant; aut quando de tali probabilitate merito dubitatur. Tum quia, cum non sit tenuiter probabilis ea, quæ est minus probabilis, & minus tuta materialiter, neque ea, quæ est probabiliter probabilis, ut ex decursu huius dissertationis constat; nihil aliud restat, in quo possit consistere tenuitas probabilitatis. Tum etiam quia non potest dici tenuiter probabilis, quæ est certo falsa, vel certo improbabilis; rursus, ut ex hac damnatione constat, non potest dici

sufficienter probabilis ad regendam conscientiam: ergo solum potest dici tenuiter probabilis ea, quæ quamvis habeat aliquam probabilitatem apparentem, generat dubium practicum, in quo tutior pars eligenda sit. Ergo tenuiter probabilis dicenda est illa, de cuius probabilitate merito dubitatur apud sapientes.

39. Secunda pars conclusionis, nempe quod ea opinio, de cuius probabilitate merito dubitatur, non sit probabiliter probabilis, satis constat ex dictis cap. 3. & 4. Et ulterius ostenditur. Nemo enim format iudicium probabile de parte minus tuta in eo, circa quod habet dubium practicum, in quo tutior pars sequenda est: sed de probabilitate opinionis tenuiter probabilis habetur dubium practicum, in quo tutior pars sequenda est, ut constat ex dictis: ergo nemo formare potest iudicium probabile de eius probabilitate. Ergo ea non potest esse probabiliter probabilis.

40. Huius generis opinionum tenuiter probabilem, quæ, ut satis ostendi, nihil differunt ab opinionibus dubiæ probabilitatis, multa exempla dedi in part. 3. Cris. Theolog. tract. 4. & in hoc opere disert. 1. cap. 6. Legat, qui volet.

CAPVT VI.

Satisfit argumentis cap. 2. propositis.

SUMMARIUM.

Qui format iudicium probabile de probabilitate opinionis, non habet dubium practicum de illa, sed potius iudicium reflexum certum. num. 41. Cancellarius ille dubitavit de probabilitate opinionis, & ideo damnatus fuit. n. 42. & 43.

Gg 2 Qua-

Quare qui sequitur opinionem probabiliter probabilem, non se committat discrimini. Ex S. Thomæ. n. 43.

Discrimen inter dubitationem, & formidinem. n. 44.

Dum quis sequitur opinionem probabiliter probabilem, ultimum iudicium de honestate opinionis non est probabile, sed certum. n. 46.

Tenuis probabilitas non est talis respectiue, se absolute. n. 47.

41. **A**D primum ex Lumbierio, contendente, opinionem probabiliter probabilem esse tenuiter probabilem, respondeo negando antecedens, quod qui operatur ex opinione probabiliter probabili, non reddit se tutum a peccato: nam qui format iudicium probabile, & prudens de probabilitate opinionis, habet rationem probabilem ad deponendum dubium de ea probabilitate, atque adeo non dubitat practice de tali probabilitate; & habet tertium aliud iudicium, illud quidem reflexum & certum, quod qui operatur ex iudicio probabili, & prudenti, recte operatur, iuxta dicta sæpius in 1. part. Crif. Theol. disp. 15. & in 3. part. disp. 56. Unde falsum est, quod subiungitur in eo antecedenti, quod tunc formidat, an re ipsa peccabit, nam id iudicium tertium reflexum est certum, atque adeo expellit omnem formidinem. Vide quæ dixi in 3. part. Crif. Theol. disp. 56. cap. 18. num. 975. ex Illustrissim. Archiepisc. Petro de Tapia. Ex quibus patet, falsas esse consequentias inde deductas.

42. Ad secundum respondeo, si Cancellarius dixit, se esse damnatum, quia contra sententiam plurimorum de illicita retentione plurimorum Beneficiorum, ad praxim deduxit oppositam opinionem, ita se exportens periculo peccandi; id ita contigit, quia dubitans de probabilitate opinionis in-

cidit in dubium practicum, in quo tunc pars amplectenda est; & cum eam non amplexus fuerit, commisit se periculo peccandi, atque adeo peccauit. Et constat ex celebri textu S. Thomæ *S. Tho.* quod lib. 8. art. 13. agens de ea questione [An liceat habere plures præbendas?] *Si manente dubitatione plures præbendas habet, periculo se committit, & sic procul dubio peccat... Aut ex contrarijs opinionibus in nullam dubitationem adducitur; & sic non committit se discrimini, nec peccat.* Vide quæ de hoc late dixi 3. part. Crif. Theolog. disp. 56. cap. 17. art. 4. num. 942.

43. Ex hoc textu S. Thomæ evidens argumentum desumitur ad probandum, non peccare eum, qui sequitur opinionem probabiliter probabilem. Nam iuxta S. Thomam, *si ex contrarijs opinionibus in nullam dubitationem adducitur, non committit se discrimini, nec peccat.* Sed opinio probabiliter probabilis non adducit necessario in dubitationem; cum afferat rationem probabilem, per quam expellat, & deponat dubitationem: ergo qui ducitur opinione probabiliter probabili, non committit se discrimini.

44. Et sane in æquivoco laborant, qui non attendunt ad ingens discrimen, quod datur inter formidinem, & dubitationem. Nam assensus probabilis non est composibilis cum dubitatione; est autem composibilis cum formidine. Iudicium autem reflexum de probabili opinione sequenda, quæ secum affert formidinem, certum est, & ideo quavis habeat pro obiecto opinionem cum formidine; ipsum autem iudicium reflexum nullam habet formidinem.

45. Ergo ad id, quod subiungit obiectio, dicendum est, Cancellarium vel dubitasse de probabilitate opinionis, vel non habuisse iudicium certum de sequenda licite opinione probabili: atque

Tapia.

atque adeo formidasse, an re ipsa peccaret. Qui enim caret ultimo iudicio certo de rectitudine suae operationis, exponit se periculo probabili peccandi; ut late docui in 1. part. Crif. Theol. disp. 56. cap. 18.

46. Ad tertium constat ex proxime dictis. Concedo enim maiorem, quod non sufficit iudicium, quo quis probabiliter censeat, se non peccaturum, sed requiri, quod ultimum iudicium, quo quis iudicet, se non peccaturum, exercendo talem actionem, esse certum; & nego minorem, quod dum quis sequitur opinionem probabiliter probabilem, ultimum iudicium sit dumtaxat probabile. Nam iudicium probabile, quo quis iudicat probabiliter, eam opinionem esse probabilem, non est ultimum iudicium, quo quis iudicat de rectitudine operationis a se eliciendae. Patet. Nam istae sunt longe diversae propositiones: Prima. *Hec opinio A. est probabilis.* Secunda. *Si sequor hanc opinionem A., recte operor.* Quarum prima potest esse probabilis, & secunda debet esse certa, ut excludat periculum probabile peccandi. Quod si secunda afferat formidinem, non erit certa, atque adeo non manebit homo securus de rectitudine suae operationis. Vide quae dixi in loco proxime citato.

47. Ad quartum ex Filguera respondeo, tenuem probabilitatem non debere talem censerī respectivē, sed absolute; & ita quamvis opinio probabiliter probabilis videatur tenuiter probabilis comparative ad certo probabilem; absolute tamen non est tenuiter probabilis. Alioquin omnis opinio probabilis esset tenuiter probabilis: quia probabilis respectu certi est aliqui d. tenue. Discrimen autem, quod constituit Filguera inter opinionem probabiliter probabilem, & certo probabilem, perperam constituitur, eo quod confundit iudicium, quod fit

de probabilitate opinionis A., & iudicium ultimum, quod fit de rectitudine operationis hic & nunc eliciendae. Etenim postquam homo elicit iudicium probabile de probabilitate opinionis A., mox videns certum esse, quod licitum est sequi veram, & solidam probabilitatem, format iudicium ultimum certum de rectitudine operationis a se eliciendae.

CAPVT VII.

An incurrat hanc damnationem propositio docens, in gravissima necessitate posse nos sequi opinionem tenuiter probabilem? Et quomodo haec opinio intelligenda sit?

SUMMARIVM.

Hac propositio non subiacet damnationi. n. 49.

Difficultas de dubio practico in necessitate gravissima. num. 50.

Altera difficultas de casibus, in quibus necessitas gravissima permittit tenuem probabilitatem. n. 41.

Quomodo necessitas gravissima augeat probabilitatem? n. 52.

Quomodo id contingat in Baptismo? n. 53.

Quomodo gravis necessitas in multis casibus auferat irreverentiam? n. 54.

Quomodo in casu excommunicati necessitas augeat probabilitatem? n. 55.

Alius casus similis in materia Matrimonij. n. 56.

Regula ad cognoscendum, quanam sit gravis necessitas, in qua liceat uti opinione tenuiter probabili. n. 58.

IN